

บทนำ

ปัญหา

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาการตัดสินใจในสภาพการเสี่ยงของบุคคลต่างอาชีพ โดยพิจารณา 3 อาชีพ คือ ผู้บริหาร เสมียนพนักงานและกรรมกร

ความสำคัญของปัญหา

1. ทางด้านวิชาการ

การกระทำของมนุษย์ไม่ว่าการกระทำนั้นจะสังเกตเห็นได้หรือไม่ได้ ล้วนเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น เช่น การนั่ง การเดิน การกิน การคิด การเข้าใจ การตัดสินใจ การกระทำใด ๆ ที่เราสามารถสังเกตเห็นได้เรียกว่า พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) เช่น การนั่ง การเดิน การกิน ส่วนการคิด การเข้าใจ การตัดสินใจเป็นพฤติกรรมที่สังเกตเห็นไม่ได้ เรียกว่าพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ซึ่งพฤติกรรมภายในมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมภายนอก

ชัยพร วิชาวุธ¹ กล่าวว่า พฤติกรรมภายนอกทั้งปวงนั้นมีพฤติกรรมภายในกำหนด กล่าวคือ พฤติกรรมภายนอกเป็นไปตามแนวทางของกระบวนการคิดและการตัดสินใจ

¹ชัยพร วิชาวุธ, ความจำนุน (แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 1-2.

กาแลนเตอร์² (Galanter) มีความเห็นว่าการตัดสินใจเป็นปัญหาที่ควรศึกษาในสาขาจิตวิทยา โดยเฉพาะปัญหาการเลือก หรือการตัดสินใจเลือกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแบบเจตนา (Operant Behavior) แม้ว่าพฤติกรรมการตัดสินใจจะเป็นพฤติกรรมภายใน แต่ผู้วิจัยเชื่อว่าสามารถวัดออกมาได้ในสภาพที่จัดให้มีการตัดสินใจ เราถือว่าพฤติกรรมการเสี่ยงเป็นพฤติกรรมแสดงออกที่เกิดจากพฤติกรรมการตัดสินใจ ภายในจิตใจของมนุษย์ที่มีเป้าหมายในสภาพการณ์ที่ไม่แน่นอน โดยการเสี่ยงนี้มีลักษณะเป็นอัตนัย ที่สัมพันธ์กับสภาพการณ์ ชนิดของบุคคล และผลได้ผลเสีย³ ดังนั้นเราจะจัดการเสี่ยงโดยอาศัยการวัดจากสภาพการณ์ที่จัดให้มีการตัดสินใจขึ้น โดยศึกษาจากความน่าจะเป็นกับปริมาณของผลได้ของการตัดสินใจเลือกในสภาพการณ์นั้น ในสภาพนี้จะช่วยได้ขออธิบายการตัดสินใจเลือกเพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้สามารถเข้าใจพฤติกรรมการตัดสินใจอันเป็นพฤติกรรมภายในอย่างหนึ่ง ที่เปรียบเสมือนหัวใจของบรรดาพฤติกรรมภายในทั้งปวงที่บ่งการให้บุคคลมีพฤติกรรมภายนอกแบบใด และนำไปสู่การทํานายและควบคุมพฤติกรรมของบุคคล นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ได้ตั้งทฤษฎีที่ทํานายการตัดสินใจเลือกของบุคคล โดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบทางด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล และสภาพการเสี่ยง⁴ ผู้วิจัยจึงทําการ

²Eugene Galanter, Textbook of Elementary Psychology (San Francisco, California : Holden-Day Inc., 1966), p. 52.

³Richard E. Byrd, A Guide to Personal Risk-Taking (New York : American Management Association, 1974), p. 9.

⁴N. Kogan and M.A. Wallach, "Risk-Taking as a Function of the Situation, the Person and the Group," in T.M. Newcomb, New Directions in Psychology, III (New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1967), p. 115.

วิจัยเพื่อศึกษาการเสี่ยงที่เกิดจากการตัดสินใจเลือกของบุคคลในระดับอาชีพต่างกัน
 ตามผลการวิจัยออกมาว่า บุคคลอาชีพต่างก็มีความเสี่ยงต่างกัน จะทำให้ขอบเขต
 ของการศึกษา สาเหตุของการตัดสินใจเสี่ยงจำกัดวง แต่ตามผลการวิจัยแสดงว่า
 บุคคลอาชีพต่างก็มีความเสี่ยงไม่ต่างกัน ทำให้เราสามารถศึกษาสาเหตุที่มีอิทธิพล
 ต่อการตัดสินใจเสี่ยงได้หลายด้าน เช่น ความแตกต่างด้านอื่น ๆ ระหว่างบุคคล
 ทั้ง 3 อาชีพ

2. ทางด้านประยุกต์

การศึกษากระบวนการเสี่ยงของบุคคลต่างอาชีพนี้จะเป็น
 แนวทางใหญ่สนใจได้นำวิธีการอื่นนี้ หรืออาจจะแก้ไข ปรับปรุงเพื่อศึกษาบุคคลอาชีพ
 เหล่านี้ หรือบุคคลอื่น ๆ ต่อไป เพื่อทำนายและควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสภาพ
 สังคมต่าง ๆ อันเป็นจุดมุ่งหมายอย่างหนึ่งของวิชาจิตวิทยา ผู้วิจัยเชื่อว่าในอนาคต
 การวิจัยในเรื่องนี้จะกว้างขวางต่อไป เพื่อสนองความต้องการในการสรรหาบุคคล
 เข้ามารับตำแหน่งงานที่เหมาะสมกับความสามารถ และความต้องการของแต่ละ
 องค์กรต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมความเสี่ยงของบุคคล 3 อาชีพ คือ อาชีพ
 ผู้บริหาร เสมียนพนักงาน และกรรมกร อาชีพละ 60 คน และพฤติกรรมความเสี่ยง
 จำกัดเพียงพฤติกรรมการเล่นเกมการพนัน 4 แบบ แต่ละแบบกำหนดผลได้ต่างกัน
 ตามโอกาสความยากง่ายที่จะหายถูก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. การตัดสินใจ (Decision Making)

การตัดสินใจ⁵ เป็นกระบวนการเลือกแสดงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมภายใน พฤติกรรมภายใน⁶ สามารถแยกประเภทได้ 4 ประเภท

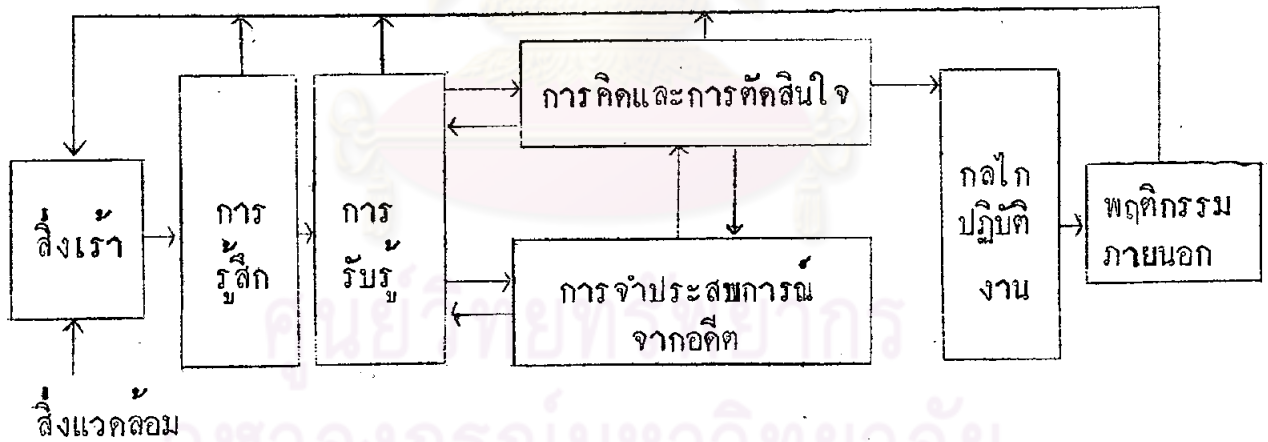
ประเภทแรกเป็นพฤติกรรมที่เป็นความรู้สึก

ประเภทที่สองเป็นพฤติกรรมที่เป็นการศึกษาข่าวสารที่ได้จากการรู้สึก เพื่อให้รู้ว่าสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นนั้นคืออะไร เรียกว่าการรับรู้ การรับรู้จึงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยความรู้สึก และการตีความ

ประเภทที่สาม เป็นพฤติกรรมที่เป็นกรจำ

ประเภทที่สี่ เป็นพฤติกรรมที่เป็นความคิด และการตัดสินใจ ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิพฤติกรรมภายในได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงพฤติกรรมภายในของกระบวนการคิดและการตัดสินใจ

⁵Amos Tversky, Decision Making (Harmondsworth : Penguin Book Ltd., 1967), p. 1.

⁶ชัยพร วิชาวุช, มูลทจติวิทยา (แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงพิมพ์ธรรมสาร, 2517), หน้า 5.

การตอบสนองต่อสภาพการณ์ที่เป็นปัญหา เนื่องมาจากการตัดสินใจของบุคคลอาจแบ่งตามลักษณะสภาพการณ์ได้ 3 แบบ⁷ ดังนี้

1. การตัดสินใจในสภาพที่แน่นอน (Decision Making in Certain Situation) แบบนี้ผู้ตัดสินใจ เมื่อตัดสินใจแล้วทราบแน่ว่าผลลัพธ์จะออกมาอย่างไร

2. การตัดสินใจในสภาพที่ไม่แน่นอน (Decision Making in Uncertainty Situation) ผู้ตัดสินใจไม่ทราบว่าการตัดสินใจนั้นจะได้ผลลัพธ์อย่างไร

3. การตัดสินใจในสภาพการเสี่ยง (Decision Making in Risk Situation) ผู้ตัดสินใจทราบสภาพการเลือกทุกวิธีการ ตลอดจนสามารถคาดคะเนโอกาสที่จะเกิดผลได้ผลเสียจากวิธีการนั้น ๆ

2. การเสี่ยง (Risk Taking)

พฤติกรรมความเสี่ยง หมายถึง พฤติกรรมทุกชนิดของมนุษย์ที่กระทำไปโดยไม่ทราบ หรือไม่อาจคาดคะเนได้แน่นอนว่าจะเกิดผลอะไรตามมา สภาพการเสี่ยงโดยทั่วไปจะมีทางเลือกหลาย ๆ ทาง แต่ผู้ตัดสินใจต้องเลือกกระทำเพียงทางเดียวที่คิดว่าเหมาะสมที่สุด บางคนเชื่อว่า ชีวิตคือการเสี่ยง⁸ เพราะเราไม่สามารถควบคุมชีวิตได้อย่างมั่นใจว่าจะเป็นอย่างที่ต้องการ ดังนั้นชีวิตจึงเป็นการเสี่ยง ถึงแม้ว่าจะมีความจริงอยู่ข้อหนึ่งว่าชีวิตต้องตาย ความตายจึงเป็นเพียง

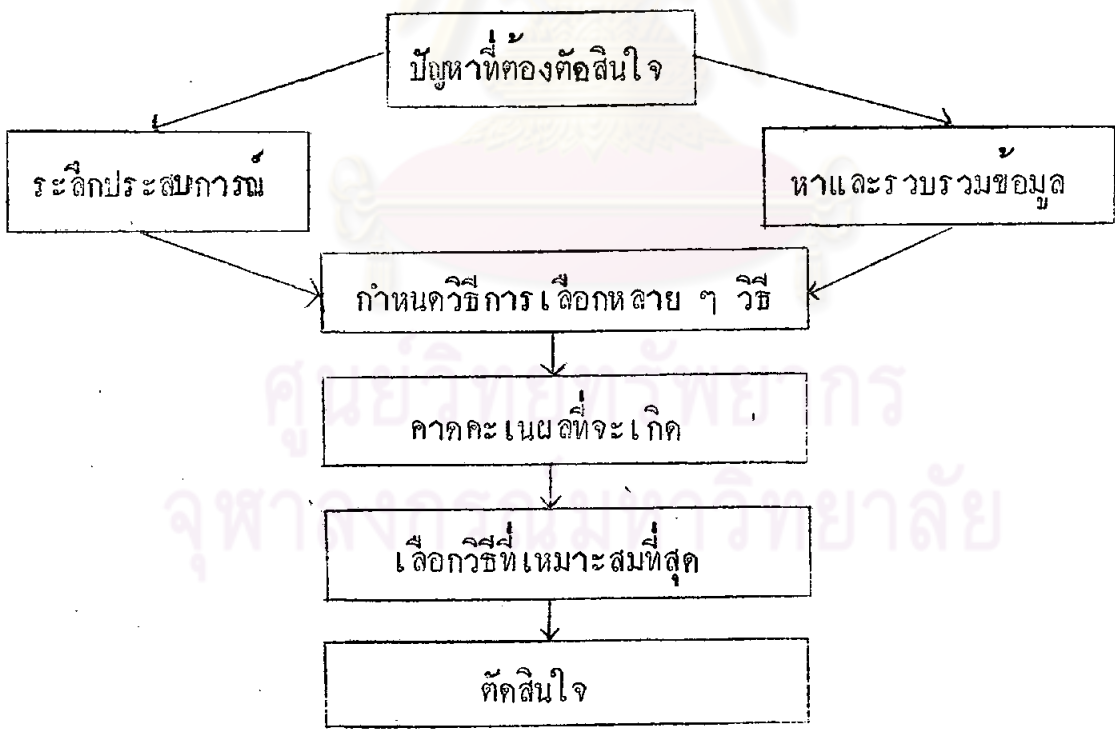
⁷D.J. Boss, Design of Decision (New York : Free Press, 1966), p. 1.

⁸Richard E. Carney, Risk Taking Behavior : Concept, Methods and Applications to Smoking and Drug Abuse (Spring-Field : Illinois, 1971), pp. 5-11.

อย่างเคียวในชีวิตที่ไม่ใช่การเสี่ยง แต่ก่อนที่จะตาย ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นการเสี่ยงทั้งสิ้น การตัดสินใจแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันทั้งหมด เราถือว่าเป็นการตัดสินใจในสภาพการเสี่ยง

การตัดสินใจในสภาพการเสี่ยง เกิดมาจาก สิ่งเร้า อันเป็นปัญหาที่ต้องตัดสินใจ การตัดสินใจใดจำเป็นจะต้องอาศัยการระลึกประสบการณ์การเรียนรู้ และข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบ เมื่อใดข้อมูลแล้วก็ต้องนำมาวิเคราะห์ และประเมินทั้งข้อดีและข้อเสีย แล้วกำหนดวิธีเลือกขึ้นหลาย ๆ วิธี คาดคะเนผลที่จะได้จากวิธีการเลือกแต่ละวิธี แล้วจึงตัดสินใจเลือกวิธีที่คิดว่าเหมาะสมที่สุดเพียงวิธีเดียว เป็นพฤติกรรมการตัดสินใจ ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แสดงกระบวนการการตัดสินใจ

โดยทั่วไปคนส่วนใหญ่มักคิดถึงสภาพการเสี่ยง คือ สภาพการที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย เช่น การแข่งรถ หรือบางคนคิดถึงสภาพการพนัน เช่น การแข่งม้า การลงทุน หรือการซื้อขายในตลาดหุ้น ดังนั้นในระยะแรก ๆ จึงมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการเสี่ยงในสภาพการพนันเป็นส่วนใหญ่ นักคณิตศาสตร์ได้ทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงในด้านคณิตศาสตร์ ขึ้นเป็นพื้นฐานให้นักพฤติกรรมศาสตร์ นำวิธีการต่าง ๆ มาใช้อธิบาย การตัดสินใจ ภายใต้สภาพการเสี่ยงซึ่งนักจิตวิทยาในระยะหลังให้ความสนใจ และความสำคัญโดยถือเป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาในพฤติกรรมของมนุษย์ จนเกิดเป็นทฤษฎีการเสี่ยงขึ้น

3. ทฤษฎีการตัดสินใจเสี่ยง

ทฤษฎีในการทำนายพฤติกรรม การตัดสินใจเสี่ยงของบุคคล โดยอาศัยแนวคิดทางคณิตศาสตร์ อาจแบ่งออกเป็น 3 ทฤษฎี คือ

1) ทฤษฎีตัดสินใจเพื่อค่าคาดหวังสูงสุด (Expected Value Maximization Model) ได้อธิบายว่า ในการตัดสินใจเลือก บุคคลคำนึงถึงความน่าจะเป็นของผลได้ผลเสีย และปริมาณของผลได้ผลเสียอย่างปรนัย ดังนั้นปฏิกริยารวมระหว่างความน่าจะเป็นของผลได้จึงเป็นผลรวมของผลคูณ ระหว่างความน่าจะเป็นที่จะได้กับผลได้ และความน่าจะเป็นที่จะเสียกับผลเสีย ดังสมการ

$$EV = P_G V_G + P_L V_L$$

$$EV = \text{ค่าความคาดหวัง}$$

$$P_G = \text{ความน่าจะเป็นที่จะได้}$$

^๑นีออน พินประคิษฐ์, "การตัดสินใจเลือกกับปฏิกริยารวมระหว่างความน่าจะเป็นกับปริมาณของผลได้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 14-15.

V_G	=	ค่าของผลได้
P_L	=	ความน่าจะเป็นที่จะเสีย
V_L	=	ค่าของผลเสีย

ทฤษฎี EV เป็นทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ที่พยายามอธิบายการตัดสินใจของมนุษย์ว่า มนุษย์จะตัดสินใจเลือกในสิ่งที่มีค่าคาดหวังสูง และบุคคลจะไม่เลือกสิ่งที่ $EV < 0$

2) ทฤษฎีการตัดสินใจ เมื่ออรรถประโยชน์ที่คาดหวังสูงสุด (Expected Utility Maximization Model) ใช้อธิบายว่าในการตัดสินใจเลือก บุคคลไม่คำนึงถึงความน่าจะเป็นของผลได้ หรือผลเสียอย่างปรนัย แต่คำนึงถึงผลได้และผลเสียในรูปของอรรถประโยชน์ ซึ่งมีค่าเป็นฟังก์ชันของลอการิทึมของจำนวนผลได้ หรือผลเสีย ปฏิกริยารวมระหว่างความน่าจะเป็นกับปริมาณของผลได้จึงเป็นผลรวมของผลคูณระหว่างความน่าจะเป็นที่จะเสียกับอรรถประโยชน์ที่จะเสียดังกล่าว

$$EU = P_G U_G + P_L U_L \quad \text{และถือว่า } U = \log V$$

$$EU = \text{อรรถประโยชน์ที่คาดหวังสูงสุด}$$

$$P_G = \text{ความน่าจะเป็นแบบปรนัยของอรรถประโยชน์ที่จะได้}$$

$$U_G = \text{อรรถประโยชน์ของสิ่งที่ได้}$$

$$P_L = \text{ความน่าจะเป็นแบบปรนัยของอรรถประโยชน์ที่จะเสีย}$$

$$U_L = \text{อรรถประโยชน์ของสิ่งที่เสีย}$$

โดยบุคคลจะไม่เลือกสิ่งที่ $EU < 0$

3) ทฤษฎีการตัดสินใจ เพื่ออรรถประโยชน์ที่คาดหวังแบบอัตนัย (Subjective Expected Utility Model) ใช้อธิบายว่าในการตัดสินใจเลือกบุคคลจะมีการคาดคะเนความน่าจะเป็นแบบอัตนัย และคำนึงถึงผลได้และผลเสียในรูปของอรรถประโยชน์ ซึ่งมีค่าเป็นฟังก์ชันของลอการิทึมของจำนวนผลได้หรือผลเสีย ปฏิกริยารวม

ระหว่างความน่าจะเป็นกับปริมาณของผลได้ ซึ่งเป็นผลรวมของผลคูณระหว่างความน่าจะเป็นที่จะได้แบบอัตรากับอัตราประโยชน์ที่จะได้ และความน่าจะเป็นที่จะเสียแบบอัตรากับอัตราประโยชน์ที่จะเสียคงสมการ

$$\begin{aligned}
 SEU &= SP_G U_G + SP_L U_L \\
 SEU &= \text{อัตราประโยชน์ที่คาดหวังแบบอัตรานัย} \\
 SP_G &= \text{ความน่าจะเป็นที่จะได้แบบอัตรานัย} \\
 U_G &= \text{อัตราประโยชน์ของสิ่งที่ได้} \\
 SP_L &= \text{ความน่าจะเป็นที่จะเสียแบบอัตรานัย} \\
 U_L &= \text{อัตราประโยชน์ของสิ่งที่เสีย}
 \end{aligned}$$

ทฤษฎีที่ 1 นั้นคำนึงถึงความน่าจะเป็นที่จะได้กับความน่าจะเป็นที่จะเสียกับผลได้ และผลเสียแบบปรนัย (Objective Probability) เมื่อนำเอาทฤษฎีนี้มาพิจารณาพฤติกรรมจริงของบุคคลบางอย่าง เช่น การซื้อลอตเตอรี่ การซื้อประกันภัย เป็นต้น ทฤษฎีนี้ไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมเหล่านี้ได้ เพราะถ้าพิจารณาความน่าจะเป็นอย่างปรนัยแล้ว ค่าคาดหวังของการซื้อลอตเตอรี่ และการซื้อประกันภัยมีค่าเป็นลบแต่ที่จริงแล้ว คนยังนิยมซื้อลอตเตอรี่และการประกันภัยเป็นจำนวนมาก

ทฤษฎีที่ 2 นั้น คาเนยิล เบอรูลลี¹⁰ (Daniel Bernoulli) นักคณิตศาสตร์ ได้พิจารณาปัญหาจากการซื้อลอตเตอรี่และการเอาประกันภัยจึงเสนอว่า การตัดสินใจเลือกของบุคคลนั้นเพื่อให้ได้อัตราประโยชน์ที่คาดหวังสูงสุดมากกว่าค่าคาดหวัง อัตราประโยชน์ (Utility) คือความหมายหรือประโยชน์ของสิ่งนั้นตามความรู้สึกและความต้องการของบุคคลในแต่ละสภาพการณ์ หรือเป็นความพอใจต่อสิ่งนั้นของบุคคล เขาอธิบายว่าอัตราประโยชน์ของเงินไม่ได้เพิ่มขึ้นเป็นลักษณะเส้นตรง แต่เพิ่มเป็นลักษณะฟังก์ชันของ

¹⁰Daniel Bernoulli, "Exposition of a New Theory on the Measurement of Risk," *Econometrica*, 22(1954), pp. 23-25.

ลดการพิมพ์ของจำนวนเงิน เช่น บุคคลมีเงิน 10 บาทแทนการลดประโยชน์เป็น 1 หน่วยลดประโยชน์ ถ้าให้ลดประโยชน์ของเงินเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า เขาจะต้องมีเงินเป็นกำลัง 2 ของเงินเดิมก็คือ เขาต้องมีเงิน 100 บาท

มอสเทลเลอร์ และโนจี¹¹ (Mosteller and Noguee, 1951)

ทำการวิจัยให้ผลสนับสนุนทฤษฎีการตัดสินใจเพื่อลดประโยชน์ที่คาดหวังสูงสุด โดยกำหนดว่าความน่าจะเป็นแบบออคันยมีฟังก์ชันเป็นเส้นตรงกับความน่าจะเป็นแบบปรนัยในการศึกษาการลดประโยชน์ของเงิน โดยกำหนดให้ U ของเงิน 0 เซ็นต์ = 0 U ของ -5 เซ็นต์ = -1 U กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดและทหาร โดยให้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ และเปิดโอกาสให้ตัดสินใจเลือกเล่นเกมการพนันหรือไม่เล่นก็ได้ เกมนี้ยึดตามเกณฑ์การจ่ายเงินเล่น และผลได้ตามที่ขึ้นที่หน้าปัดของเครื่อง การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า ผู้รับการทดลองกดปุ่มเล่นเกมการพนันเพียง 50 % แม้ว่าจะมีสภาพสังคมและเศรษฐกิจต่างกัน ผลการวิจัยสรุปว่าผู้รับการทดลองไม่เล่นเกมการพนันที่มีค่าคาดหวังสูงเสมอไป แต่จะเลือกเล่นเกมที่มีอัตราประโยชน์สูงสุด และผลปรากฏว่านักศึกษาจะเลือกเล่นเกมพนันที่มีจำนวนรางวัลสูงน้อยกว่าทหาร

ทฤษฎีที่ 3 เอกเวิร์ดส์¹² (Edwards, 1954) ได้วิจารณ์ว่าในบรรดาทฤษฎีที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกของบุคคลทั้ง 3 ทฤษฎีนี้ทำนายพฤติกรรมความเสี่ยงไว้แตกต่างกัน ทฤษฎีที่ 1 ทำนายพฤติกรรมความเสี่ยงของบุคคลได้ผลเป็นที่น่าพอใจมากที่สุดน่าจะเป็นทฤษฎี 3 (SEU) เพราะเป็นทฤษฎีที่คำนึงถึงเกณฑ์ความพึงพอใจในผลได้ และการคาดคะเนโอกาสที่จะได้ตามความรู้สึกของแต่ละบุคคล บุคคลจะประเมินโอกาสและผลที่จะได้แล้วเขาจึงจะตัดสินใจเลือกทางที่ให้ค่าสูงสุดสำหรับตัวเขา ดังนั้นการตัดสินใจเสี่ยง

¹¹F. Mosteller and P. Noguee, "An Experimental Measurement of Utility," Journal of Political Economics, 59(1951), pp. 371-404.

¹²Ward Edwards, "The Theory of Decision Making," Psychology Bulletin, 51(1954), pp. 380-417.

เช่น การเล่นเกมพนัน บุคคลจึงเลือกเล่นตามความพอใจในการเล่นของตน เขาทำการวิจัยในปี ค.ศ. 1953¹³ โดยให้ทำการทดลองเลือกเล่นเกมพนันที่มีค่าคาดหวังเท่ากัน แต่มีความน่าจะเป็นและปริมาณของผลได้ต่างกัน เพื่อความรับรู้การทดลองชอบเล่นแบบไหน ปรากฏว่าผู้รับการทดลองเลือกเล่นเกมพนันแบบที่มีความน่าจะเป็น .50 มากกว่า .75 แสดงว่าบุคคลกำหนดอรรถประโยชน์ที่คาดหวังแตกต่างกัน ดังนั้นการที่จะทำนายการตัดสินใจเลือกของบุคคลควรคำนึงถึงความพึงพอใจในอรรถประโยชน์ (Utility) และความน่าจะเป็นแบบอัตนัยของบุคคลนั้น ในขณะที่เดียวกันก็ต้องคำนึงถึงสภาพการณด้วย

นีออน พินประคิษฐ์¹⁴ ทำการวิจัยเรื่องการตัดสินใจเลือกกับปฏิกริยาร่วมระหว่างความน่าจะเป็นกับปริมาณของผลได้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนิสิตปริญญาตรี คณะเศรษฐศาสตร์จำนวน 120 คน เป็นชาย 60 คน หญิง 60 คน ให้เลือกเล่นเกมทายเลข 4 แบบที่มีค่าคาดหวังเท่ากัน แต่มีความน่าจะเป็นและปริมาณของผลได้ต่างกันคือ แบบที่หนึ่งมีตัวเลขให้เลือกแทง 2 ตัว ถ้าแทงถูกได้รับเงินรางวัล 1 บาท แบบที่สองมีตัวเลขให้เลือกแทง 4 ตัว ถ้าแทงถูกได้รับเงินรางวัล 3 บาท แบบที่สามมีตัวเลขให้เลือกแทง 8 ตัว ถ้าแทงถูกได้รับเงินรางวัล 7 บาท แบบที่สี่มีตัวเลขให้เลือกแทง 16 ตัว ถ้าแทงถูกได้รับเงินรางวัล 15 บาท โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่มกลุ่มละ 30 คน ให้แต่ละกลุ่มมีจำนวนครั้งของการเลือกคนละ 1, 2, 4 และ 8 ครั้งตามลำดับ ผู้ทดลองจ่ายเบี้ยให้ผู้รับการทดลองตามจำนวนครั้งของการเลือก และให้เลือกเล่นเกมทายเลขใดครั้งละ 1 บาท ไขเบี้ยครั้งละ 1 อันแทนเงิน 1 บาท เมื่อสิ้นสุดการเล่น ผู้ทดลองจะจ่ายเงินให้ตามจำนวนเบี้ยที่เล่นได้ ผลปรากฏว่าผู้รับการทดลองทั้ง 4 กลุ่มเลือกเล่นเกมทายเลขทั้ง 4 แบบในปริมาณที่แตกต่างกัน แสดงว่าผู้รับการทดลองมีความ

¹³Ward. Edwards, "Probability-Preference in Gambling,"

American Journal of Psychology, 66(1953), pp. 349-364.

¹⁴นีออน พินประคิษฐ์, เรื่องเดิม, หน้า 27-44.

พึงพอใจในการเลือกเล่นเกมหลายแบบแต่ละแบบแตกต่างกัน นอกจากนี้ยังสรุปผลการวิจัยที่แสดงว่าทฤษฎี SEU สามารถอธิบายปฏิกริยารวมระหว่างความน่าจะเป็นกับปริมาณของผลได้ได้เหมาะสมกว่าตัวแบบอื่น ๆ เพราะผลการวิจัยนี้ไม่สามารถคัดค้านตัวแบบ SEU ได้เลย จึงจะเห็นได้จากหัวข้อที่วิเคราะห์เกี่ยวกับตัวแบบการตัดสินใจดังนี้

หัวข้อที่วิเคราะห์	ทฤษฎีการตัดสินใจ		
	EV	EU	SEU
1. การเลือกเล่นเกมที่มีค่าคาดหวังเท่ากัน	ค	ค	มค
2. คะแนนความเสี่ยงระหว่างกลุ่ม	มค	มค	มค
3. คะแนนความเสี่ยงระหว่างชายหญิง	มค	มค	มค
4. คะแนนความเสี่ยงในการเลือกแต่ละครั้ง	ค	มค	มค
5. อิทธิพลของการทลายนิค	มค	มค	มค

ค คัดค้าน มค ไม่คัดค้าน

เอ็ดเวิร์ดส์¹⁵ กล่าวว่าทฤษฎี SEU นั้นไม่ได้พูดถึงลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคล เพราะบางคนมีนิสัยชอบเสี่ยง บางคนมีนิสัยไม่ชอบเสี่ยง ดังนั้นถ้าจะใช้ทฤษฎี SEU จึงมักประสบกับปัญหายุ่งยากในการวัดค่าอรรถนัย ดังนั้นคอมส์และพริตต์¹⁶ (Combs and Pruitt, 1960) จึงกล่าววาทฤษฎีที่จะใช้ปฏิกริยารวมระหว่างอัตราประโยชน์และความน่าจะเป็นอย่างอรรถนัย ท่านายชอโด ๆ ได้ทุกข้อมูล

ไซมอน¹⁷ (Simon, 1957) ได้วิจารณ์ทฤษฎี SEU ว่าในสภาพการเสี่ยงบุคคลคำนึงถึงความพึงพอใจในการเสี่ยงมากกว่าคำนึงถึงปริมาณของผลได้สูงสุด แต่บาง

¹⁵ N. Kogan and M.A. Wallach, op.cit., pp. 118-119.

¹⁶ Ibid., p. 118.

¹⁷ Herbert A. Simon, Administrative Behavior (New York : Macmillan, 1957), p. 204.

ครั้งในทางเศรษฐกิจ นักบริหารจะคำนึงถึงผลได้ที่ก่อให้เกิดความพอใจแก่เพียงพอก็คือไม่ตองถึงความพอใจสูงสุด

เมสซิก¹⁸ (Messick, 1968) ได้ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของผลได้ตามความคาดหวังที่มีต่อการตัดสินใจเลือก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจำนวน 39 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ให้เลือกเล่นการพนัน 5 แบบที่มีค่าคาดหวังเท่ากัน แต่มีโอกาสที่จะได้และผลได้ต่างกัน ให้เล่นโคคนละ 80 ครั้ง ผลการวิจัยปรากฏว่าทั้ง 3 กลุ่มมีสัดส่วนของการเลือกเล่นแต่ละแบบแตกต่างกัน แสดงว่าบุคคลมีความพอใจในการตัดสินใจเลือกแตกต่างกัน ซึ่งสนับสนุนการวิจัยของเอ็คเวิร์คส์

4. ตัวแปรที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการเสี่ยง

4.1 เพศ

การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างเพศกับพฤติกรรมการเสี่ยงนั้นได้มีผู้วิจัยไว้หลายท่าน วอลลาชและโคแกน¹⁹ ได้ศึกษาถึงความแตกต่างในการเสี่ยงของชายและหญิง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัยและชายหญิงสูงอายุ โดยให้ผู้รับการทดลองตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามที่กำหนดให้ผู้รับการทดลองประสพกับสภาพการณ์ทำให้ยุ่งยากใจ 12 ข้อ ในแต่ละสภาพการณ์จะมีทางเลือก 2 ทางคือ เสี่ยงมากกับเสี่ยงน้อย ผู้รับการทดลองจะต้องเลือกตอบว่า ถ้าตนเองอยู่ในสภาพการณ์นั้น ๆ จะเลือกทางใด ผลการทดลองปรากฏว่าชายและหญิงมีการเสี่ยงที่

¹⁸D.M. Messick, "Choice Behavior as a Function of Expected Pay-off," Journal of Experimental Psychology, 76(1968), pp. 544-549.

¹⁹M.A. Wallach and N. Kogan, "Sex Differences and Judgment Process," Journal of Personality, 27(1959), pp. 555-564.

ไม่แตกต่างกันสำหรับงานประเภทที่ไม่จำกัดเพศ แต่สำหรับงานประเภทที่โน้มเอียงจะเหมาะสมกับเพศใดเพศหนึ่ง แต่ละเพศก็จะมีภาระเสี่ยงในงานประเภทนั้นสูงกว่าอีกเพศหนึ่ง

เจมสัน²⁰ (Jamieson, 1969) ทำการวิจัยเรื่องอิทธิพลของลำดับการเกิด ขนาดครอบครัว และความแตกต่างระหว่างเพศที่มีต่อพฤติกรรมการเสี่ยง โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างชายหญิงจำนวน 84 คน อายุระหว่าง 10-12 ปี ให้ผู้รับการทดลองกดปุ่มจำนวน 10 ปุ่ม 9 ปุ่มไม่มีอันตราย อีก 1 ปุ่มมีอันตราย ให้กดปุ่มคนละ 3 รอบ โดยเปลี่ยนที่ปุ่มอันตรายทุกรอบ ถ้าผู้รับการทดลองกดปุ่มมากครั้งแปลว่าเสี่ยงมาก ถ้ากดปุ่มน้อยครั้งแปลว่าเสี่ยงน้อย โดยผลได้เป็นลูกกวาด ผลปรากฏว่าชายหญิงมีการเสี่ยงไม่แตกต่างกัน

พัทธิน เทียนสุวรรณ²¹ วิจัยเรื่อง "การตัดสินใจในสภาพการเสี่ยงของเด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง" ใช้วิธีการวิจัยของนีออน (2516) กลุ่มตัวอย่าง 120 คนเป็นนักเรียนชายหญิงอย่างละ 60 คน โดยควบคุมระดับฐานะทางเศรษฐกิจและอายุระหว่าง 14-19 ปี และการวิจัยของทิมมาต บุญมุสิก²² ได้พิจารณารีวิวศึกษา

²⁰B.D. Jamieson, "The Influences of Birth Order Family Size and Sex Differences on Risk-Taking Behavior," British Journal of Social and Clinical Psychology, 8(1969), pp. 1-8.

²¹พัทธิน เทียนสุวรรณ, "การตัดสินใจในสภาพการเสี่ยงของเด็กในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 74.

²²ทิมมาต บุญมุสิก, "การตัดสินใจในสภาพการเสี่ยงของบุคคลเมื่อเสี่ยงเพื่อตนเองและเพื่อกลุ่ม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 2.

การเสี่ยงของบุคคลเพื่อตนเองและเพื่อกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ ม.ศ.3, 4, 5 เป็นชาย 60 คน หญิง 60 คน ให้เลือกหมุนวงล้อ (Roulette) 4 แบบ แต่ละแบบมีโอกาสถูกและผลได้ต่างกัน แล้วให้ตัดสินใจเลือกเล่นใน 2 สภาพการณ์ คือ สภาพการณ์เสี่ยงเพื่อตนเอง ผลได้ทั้งหมดคเป็นของตนเอง และอีกสภาพการณ์คือ สภาพการณ์เสี่ยงเพื่อกลุ่มผลได้จะเฉลี่ยให้ทุกคนในกลุ่ม ทั้ง 2 สภาพการณ์ได้เล่น สภาพการณ์ละ 4 ครั้ง ผลการวิจัยทั้งของพื้นที่ และของพิมพ์มาศไคเนลเหมือนของ นีออน (2516) คือ เพศหญิงและเพศชายตัดสินใจเลือกเสี่ยงไม่แตกต่างกัน

ผลจากการวิจัยเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยไม่นำเอาเพศมาศึกษาเป็นตัวแปรอิสระ ในการวิจัยพฤติกรรมความเสี่ยงของบุคคล เพราะวิจัยแล้วได้ผลว่าเพศไม่มีผลต่อระดับ การเสี่ยง

4.2 การเสี่ยงคนเดียวกับการเสี่ยงกับกลุ่ม 005416

สภาพการณ์ที่บุคคลต้องเผชิญในการตัดสินใจเสี่ยงเป็นตัวแปรที่มีผู้ศึกษา เปรียบเทียบสภาพการณ์การตัดสินใจเสี่ยงเพื่อตนเอง และเพื่อกลุ่มอยู่หลายท่าน โลเนอร์แกนและแมคคลินทอค²³ (Lonergan and McClintock) ได้ทดลองการตัดสินใจเสี่ยงในการเล่นการพนันโดยใช้เงินเป็นเคิมพัน โดยให้ผู้รับการทดลองหมุน วงล้อรูเล็ต เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการเสี่ยงของกลุ่ม เมื่อการได้หรือเสียขึ้นอยู่กับ พฤติกรรมของอีกคนหนึ่ง กับระดับการเสี่ยงของบุคคลเมื่อการได้หรือเสียขึ้นอยู่กับตนเอง ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าการเสี่ยงเป็นกลุ่มจะเสี่ยงในระดับที่ต่ำกว่าการเสี่ยงเป็นรายบุคคล แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิก 3 คน ผลปรากฏว่าการเสี่ยงเป็นกลุ่มและการเสี่ยงเพื่อตนเองไม่มีความแตกต่างกัน

²³ B.G. Lonergan and C.G. McClintock, "Effects of Group Membership on Risk-Taking Behavior," Psychological Reports, 8(1961), pp. 447-455.

แอทโทว์²⁴ (Atthowe, 1961) ได้ทำการวิจัยซึ่งใหม่ล้นที่แตกต่างออกไป เขาตั้งสมมติฐานว่าบุคคลจะมีการเสี่ยงที่ต่างกันเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน ทดลองโดยให้ผู้รับการทดลองเล่นการพนันที่อยู่ในรูปของปัญหาเหตุผลทางคณิตศาสตร์ โดยจะต้องเลือกสิ่งหนึ่งที่ดีกว่าจาก 2 สิ่ง การวิจัยนี้ต้องการเปรียบเทียบการเลือกของบุคคลเมื่อเลือกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2 คน ในการเลือกแบบกลุ่มจะต้องปรึกษากันก่อนการตัดสินใจเลือก ผลปรากฏว่าการเลือกเป็นกลุ่มมีระดับการเสี่ยงต่ำกว่าการเลือกของบุคคล

สโตนเนอร์²⁵ (Stoner, 1961) ได้ทำการวิจัยที่ใหม่ล้นขัดแย้งกับผลการวิจัยของแอทโทว์ โดยศึกษาบุคคลในสภาพการณ์เสี่ยง เมื่อทำการเสี่ยงเป็นกลุ่มและเสี่ยงเป็นรายบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาโท โดยผู้รับการทดลองต้องตอบปัญหาที่ครอบคลุมหัวข้อเกี่ยวกับชีวิตประจำวันทั่วไป โดยเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้รับการทดลองจะต้องทำ 3 ครั้ง ในปัญหาชุดเดียวกันนี้ ครั้งแรกเป็นการตัดสินใจของแต่ละบุคคล ครั้งที่สองเป็นการตัดสินใจเป็นกลุ่มซึ่งมีสมาชิก 6 คน โดยมีการอภิปรายร่วมกัน แล้วตกลงกันว่าทั้งกลุ่มจะเลือกอย่างไร ครั้งที่สามผู้รับการทดลอง

²⁴J.M. Atthowe, "Interpersonal Decision Making : The Resolution of a Dyadic Conflict," Journal of Abnormal and Social Psychology, 62(1961), pp. 114-119.

²⁵J.A.F. Stoner, "A Comparison of Individual and Group Decision Involving Risk," Unpublished Master's Thesis, Massachusetts Institute of Technology, School of Industrial Management, 1961, cited by J.J. Harnett and R.M. Barber, "Fear of Failure in Group Risk-Taking," British Journal of Social and Clinical Psychology, 13(1974), p. 125.

แต่ละคนมาตัดสินใจด้วยตนเองอีกครั้งหนึ่ง ผลการทดลองปรากฏว่าการตัดสินใจของกลุ่ม และการตัดสินใจของแต่ละบุคคลภายหลังจากการร่วมอภิปรายในกลุ่มแล้วมีการเสี่ยงในระดับสูงกว่าการตัดสินใจของแต่ละบุคคลก่อนหน้าที่จะเข้าร่วมกลุ่ม

วอลลาซ โคแกน และเบม²⁶ (Wallach, Kogan and Bem, 1962) ได้ทำการวิจัยที่ทดสอบสอดคล้องกับการวิจัยของสโตนเนอร์ทำการวิจัยในลักษณะการตอบปัญหา ซึ่งผลการวิจัยได้ว่าการเสี่ยงของบุคคลเมื่อเสี่ยงเป็นกลุ่มจะเสี่ยงในระดับที่สูงกว่าเสี่ยงเป็นรายบุคคล

อาจสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการเสี่ยงคนเดียวกับเสี่ยงกับกลุ่ม จากการวิจัยข้างต้นได้ว่า การที่ไดเนอร์แกนและแมคคินทอคก็พบว่า การเสี่ยงเป็นกลุ่มไม่แตกต่างจากการเสี่ยงเพื่อตนเอง อาจเนื่องมาจากขณะที่ทำการทดลองในบางกลุ่มนั้นบางคนใช้วิธีเล่นการพนันอย่างมีระบบตามอีกคนหนึ่ง ซึ่งมีผลทำให้การเสี่ยงของคน ๆ นั้นแตกต่างไปจากที่ควรจะเป็น ดังนั้นเมื่ออยู่ในกลุ่มแนวโน้มของการที่จะเสี่ยงระดับเดียวกันก็มาก และนอกจากนี้การเสี่ยงโดยวิธีให้แทงรูเล็ตอาจไม่ได้เป็นตัวแทนของการเสี่ยงเท่าที่ควร

ส่วนผลการวิจัยของแอทโทว์ที่พบว่า การเลือกเสี่ยงเป็นกลุ่มมีระดับการเสี่ยงต่ำกว่าการเลือกของแต่ละบุคคล พิจารณาการวิจัยนี้จะเห็นว่าสภาพการกลุ่มในการทดลองของแอทโทว์มีคณน้อยเกินไปคือ 2 คนเท่านั้น ดังนั้นการอภิปรายร่วมกันจึงอาจอยู่ในรูปของการบังคับซึ่งกันและกันระหว่าง 2 คน ซึ่งปรากฏการณ์นี้อาจไม่เกิดขึ้น ถ้ากลุ่มมีตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป

ส่วนผลการวิจัยของสโตนเนอร์และของวอลลาซที่พบว่า บุคคลเมื่อเสี่ยงเป็นกลุ่มจะเสี่ยงในระดับสูงกว่าที่เสี่ยงเป็นรายบุคคล อันนี้อาจจะเป็นเพราะบุคคลได้มีโอกาส

²⁶M.A. Wallach, Nathan Kogan, and D.J. Bem, "Group Influence on Individual Risk-Taking," Journal of Abnormal and Social Psychology, 65(1962), pp. 75-86.

รับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ในกลุ่ม เมื่อตัดสินใจลงไปแล้วมีผลเหมือนที่กลุ่มได้
ตัดสินใจ ทำให้บุคคลกล้าที่จะตัดสินใจเสี่ยงสูงกว่าที่ตัดสินใจด้วยตนเอง

4.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด²⁷ (McClelland, 1958) ได้ศึกษาเด็กเล็กที่เล่น
โยนห่วงเข้าหลัก เขาให้ข้อสังเกตว่าเด็กที่มีความต้องการจะประสบความสำเร็จจะยืน
ที่จุดกลาง ๆ ระหว่างเส้นหลักเพื่อโยนห่วงให้เข้าหลัก ส่วนเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
มักจะยืนใกล้หรือไกลจากเส้นหลัก เขายังได้วิจัยร่วมกับแอทกินสันและเฟเธอร์²⁸

(McClelland, Atkinson, and Feather, 1966) ศึกษาบุคลิกภาพด้านแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคล โดยตั้งสมมติฐานว่านักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จน่าจะมีค่าเฉลี่ย
สูงในการเดินการพนัน ผลการวิจัยพบว่าไม่เป็นเช่นนั้น เพราะบุคคลพวกนี้มีความเสี่ยง
ปานกลางโดยจะหลีกเลี่ยงการเสี่ยงสูง และพวกที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักจะเสี่ยง
ปานกลาง

แอทกินสัน บาสเตียน เอิร์ล และลิทวิน²⁹ (Atkinson, Bastain,
Earl, and Litwin, 1960) พิจารณาในระยะใกล้ใกล้ในการยื่นเล่นทอยกองเป็น

²⁷D.C. McClelland, "Risk-Taking in Children with High and Low Need for Achievement," In J.W. Atkinson (ed.), Motives in Fantasy, Action, and Society, Princeton, N.J. Van Nostrand, 1958, pp. 306-321.

²⁸Ibid., p. 322.

²⁹J.W. Atkinson, J.R. Bastain, R.W. Earl, and G.H. Litwin, "The Achievement Motive, Goal-Setting, and Probability Preferences," Journal Abnormal Social Psychology, 60(1960), pp. 27-36.

เครื่องแสดงความเสี่ยงของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำและสูง ซึ่งผลไคความที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะยื่นที่จุดกลาง ๆ แสดงว่ามีภาระเสี่ยงปานกลาง ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะยื่นอยู่ไกล หรือไกลเกินไปแสดงว่ามีความเสี่ยงในระดับสูงหรือต่ำไปเลย

4.4 ความวิตกกังวล

แอทกินสัน และลิทวิน³⁰ (Atkinson and Litwin, 1960)

ได้ศึกษาเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลกับการเสี่ยง" โดยเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงกับผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำ ผู้รับการทดลองจะต้องโยนเหรียญไปยังจุดที่กำหนด ซึ่งมีระยะยื่นห่างจากจุดที่กำหนดมากน้อยต่างกัน ยิ่งยื่นห่างจากจุดที่กำหนดมากก็ถือว่าเสี่ยงมาก ผลการทดลองพบว่าผู้ที่มีความวิตกกังวลต่ำจะเสี่ยงในระดับปานกลาง ส่วนผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงจะเสี่ยงในระดับสูงหรือต่ำไปเลย แสดงว่าผู้ที่มีความวิตกกังวลสูงและต่ำมีการเสี่ยงแตกต่างกัน

โคแกน และวอลลาช³¹ (Kogan and Wallach, 1964)

พบว่าคนที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นสูง คนที่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความถูกต้องของตัวเองสูง และคนที่มีความกลัวมากกว่าจะล้มเหลวจะมีการเสี่ยงที่ไม่สมเหตุผลคือ จะเสี่ยงสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง

³⁰ J.W. Atkinson and G.H. Litwin, "Achievement Motive and Test Anxiety Conceived as Motive to Approach Success and Motive to Avoid Failure," Journal of Abnormal and Social Psychology, 60(1960), pp. 52-63.

³¹ N. Kogan and M.A. Wallach, Risk-Taking: A Study in Cognition and Personality (New York: Holt, Rinehart and Winston, 1964), cite by B.D. Jamieson, op.cit., p. 2.

4.5 บุคลิกภาพ

ริม³² (Rim, 1964) และลินกับบัตเลอร์³³ (Lynn and Butler, 1962) ได้ศึกษาลักษณะบุคลิกของบุคคลแบบแสดงตัว (Extrovert) จะมีการเสี่ยงสูงกว่าพวกเก็บตัว (Introvert)

โคแกน และวอลลาช³⁴ (Kogan and Wallach, 1964) ได้ศึกษาเรื่องบุคลิกภาพแบบต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมความเสี่ยงโดยวัดลักษณะบุคลิกภาพความเป็นอิสระจากแบบวัดลักษณะความเป็นอิสระ 14 ข้อ ซึ่งคัดแปลงมาจากของบารอน (Barron, 1953) และครัทซ์ฟีลด์ (Crutchfield, 1955) พบว่าผู้รับการทดลองที่มีลักษณะความเป็นอิสระจะมีการเสี่ยงในระดับที่สูง เมื่อต้องมีการตัดสินใจในสถานการณ์ที่ยังยาก แต่ในกลุ่มที่ไร้อัศจรรย์หรือกล้านเนื้อ โดแก่ กรรมกรจะไม่พบความแตกต่างในการเสี่ยงของผู้รับการทดลองที่มีลักษณะความเป็นอิสระกับผู้รับการทดลองที่ไม่มีลักษณะนี้

³²Y. Rim, "Personality and Decision-Involving Risks," Psychology Record, 14(1964), pp. 37-45.

³³R. Lynn and J. Butler, "Introversion and the Arousal Jag," British Journal of Social and Clinical Psychology, 1(1962), pp. 150-151.

³⁴N. Kogan and M.A. Wallach, Risk-Taking : A Study in Cognition and Personality (New York : Holt, Rinehart and Inc., 1964), cited by B.D. Jamieson, op.cit., p. 2.

4.6 ประสิทธิภาพและความเชื่อ

ปราสาท ซิงห์³⁵ (Singh, 1970) ได้ศึกษาการเสี่ยงและความวิตกกังวลของเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรรม ความคิดประเพณีนิยมกับความคิดก้าวหน้านิยมที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ ชาวเมืองเคลย์จำนวน 80 คนมีที่ดินพอ ๆ กัน อายุและการศึกษาใกล้เคียงกัน ต่างกันที่จำนวนผลผลิตที่เขาทำได้คือในการวัดความวิตกกังวลเขาใช้วิธีการวัดความวิตกกังวลแบบปรับปรุงโดยทีทสเบิร์ก เบเนดิก ภาษาฮินดี (Hindi Version of Bendig's Pittsberg Reversion of MAS 1956) ส่วนการวัดระดับการเสี่ยงใช้วิธีการของโคแกนและวอลลาซ (1964) ที่ให้ผู้รับการทดลองตอบปัญหาจำนวน 12 ข้อที่แสดงถึงระดับการเสี่ยงของบุคคล ผลการวิจัยปรากฏว่าโดยทั่วไปกลุ่มเกษตรกรความคิดประเพณีนิยมกับพวกความคิดก้าวหน้านิยมมีการเสี่ยงไม่แตกต่างกัน พวกประเพณีนิยมที่ประสบความสำเร็จจะมีระดับการเสี่ยงสูงสุด รองลงมาคือ พวกก้าวหน้านิยมที่ประสบความสำเร็จต่อไปคือ พวกก้าวหน้านิยมที่ประสบความสำเร็จต่ำสุด พวกที่มีการเสี่ยงน้อยที่สุดคือ พวกประเพณีนิยมที่ล้มเหลว

4.7 ความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ (Critical Thinking)

ในเรื่องความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ของบุคคล เจลลิสัน³⁶ (Jellison, 1971) ทำการวิจัยกับผู้รับการทดลองจำนวน 40 คน เป็นนิสิตปริญญาตรี

³⁵ Narayam Prasad Singh, "Risk Taking and Anxiety Among Successful and Unsuccessful Traditional and Progressive Agricultural Entrepreneurs of Delhi," British Journal of Social and Clinical Psychology, 9(1970), pp. 301-307.

³⁶ Jerald M. Jellison and John Riskind, "Attribution of Risk to Others as a Function of Their Ability," Journal of Personality and Social Psychology, 20(1971), pp. 413-415.

โดยให้ผู้รับการทดสอบให้คะแนนความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ของเด็กนักเรียนส่วนใหญ่ทั้งสหรัฐอเมริกา โดยดูจากคะแนนความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ของเด็กนักเรียนเหล่านี้ ซึ่งวัดจาก WGCTA (Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal) ถ้านักเรียนคนไทยใดคะแนนสูง แสดงว่ามีความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์สูง จากนั้นให้ผู้รับการทดสอบทำนายว่านักเรียนที่มีคะแนนความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ในระดับต่าง ๆ ตามที่ผู้ทดสอบแบ่งกลุ่มตามระดับความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์ว่า จะตอบปัญหา 10 ข้อที่มีค่าความเสี่ยงต่างกันในลักษณะใด เจดลิสันมีความเชื่อว่า คนใดคิดว่า ผู้อื่นมีความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์สูงแล้ว คนที่มีความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์สูงนั้นจะมีความเสี่ยงสูงกว่า ผลจากการวิจัยปรากฏว่านักจิตวิทยาที่ผู้รับการทดสอบส่วนใหญ่ทำนายว่านักเรียนที่มีความสามารถในการคิดเชิงวิจารณ์สูงจะมีความเสี่ยงสูง

4.8 ฐานะทางเศรษฐกิจ

มันสัน³⁷ (Munson, 1962) ศึกษาวิจัยในสภาพจริง โดยเปิดเล่นการพนันขึ้นโดยให้คนเล่นทายว่า การโยนเหรียญ 9 เหรียญพร้อมกันโดยที่หน้าสีแดงที่ด้านหนึ่งของเหรียญไว้ เมื่อโยนแล้วจะออกด้านสีแดงกี่เหรียญ (จะออกได้ตั้งแต่ 0-9 เหรียญ) ผู้ทายถูกจะได้รางวัลเป็นเงินโดยที่ผู้เล่นจะต้องมีโอกาสทั้งได้และเสีย ผู้รับการทดสอบเป็นบุคคลในละแวกบ้านเดียวกัน ทั้งที่มีรายได้สูงและมีรายได้ต่ำ ผลการวิจัยคนที่มั่งมีเงินเดือนต่างกันเสี่ยงไม่ต่างกัน แสดงว่าการเสี่ยงขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จะได้มาหรือเสียไปในการเล่นมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่เขามีอยู่แล้ว

³⁷R.F. Munson, "Decision-Making in an Actual Gambling Situation," American Journal of Psychology, 75(1962), pp. 640-643.

4.9 อาชีพ

ตัวแปรที่ผู้วิจัยทำการศึกษาคือ อาชีพ รั็อคเวลล์³⁸ (Rockwell, 1966) ได้ศึกษาคนงานที่มำตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในระดับต่าง ๆ กันในโรงงานอุตสาหกรรมจำนวน 37 คนพบว่า กลุ่มคนงานที่เสี่ยงสูงมักจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุในโรงงานบ่อย ๆ นั้น เป็นพวกที่เป็นคนงานที่ใช้แรงงาน ช่างทักษะและไม่ค่อยรับผิดชอบงานในขณะที่กลุ่มคนงานที่ขอบเสี่ยงน้อยมักเป็นคนงานที่มำหน้าที่รับผิดชอบมาก

ผลการวิจัยแสดงว่าอาชีพของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการรับผิดชอบ ซึ่งทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการเสี่ยงแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงทำการวิจัยในเรื่องการเสี่ยงของบุคคลต่างอาชีพ โดยตั้งสมมติฐานว่าการตัดสินใจเสี่ยงของบุคคลต่างอาชีพกันจะเสี่ยงต่างกัน

5. สมมติฐานของการวิจัย

- 1) การตัดสินใจเสี่ยงของบุคคลต่างอาชีพที่มีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะมีโอกาสเสี่ยงมากหรือน้อย
- 2) ครั้งที่เสี่ยงมีผลต่อพฤติกรรมการเสี่ยง (กรณีกลุ่มที่มีโอกาสเสี่ยงมากกว่า 1 ครั้ง)

คำจำกัดความเฉพาะของการวิจัย

การตัดสินใจ คือกระบวนการที่บุคคลเลือกทางเลือกแบบใดแบบหนึ่ง

³⁸T.H. Rockwell, "Some Exploratory Research on Risk Acceptance Manmachine Setting," American Social Safety Engineering, 1962, cited in B. Von Haller Gilmer, Industrial and Organization Psychology (New York : McGraw-Hill Book Co., Inc., 1971), p. 529.

การเสี่ยง คือการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ไม่ทราบผลที่จะเกิดขึ้น
 อาชีพต่างกัน คือบุคคลที่มีระดับอาชีพต่างกัน 3 อาชีพคือ อาชีพผู้บริหาร
 เสมียนพนักงาน และกรรมกร

ความจำกัดของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมการตัดสินใจในสภาพการเสี่ยง
 ในการเล่นการพนันที่เป็นเกมทายเลข และได้ผลได้เป็นจำนวนเงิน โดยที่ผู้รับการทดลอง
 ไม่ต้องเสียเงินในการเล่น เพราะผู้ทดลองเป็นผู้มอบเบี้ยให้ผู้รับการทดลองเล่นครั้งละ
 1 เบี้ย
2. การวิจัยนี้ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจากบริษัทในกรุงเทพมหานครที่มีการลงทุน
 ไม่ต่ำกว่า 1 ล้านบาท และมีพนักงานไม่ต่ำกว่า 200 คน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล
 ระหว่างวันที่ 8 มกราคม ถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2519
3. ตัวแปรที่น่าจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเสี่ยงของบุคคลที่ผู้วิจัยมิได้
 ควบคุม ได้แก่

ระดับสติปัญญา

ประวัติการเสี่ยง

ฐานะทางเศรษฐกิจ

แรงจูงใจไม่สัมฤทธิ์

ระดับความวิตกกังวล